

- सूचना: १) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत
 २) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 ३) उजवीकडील अंक उपप्रश्नांचे गुण दर्शवितात.

प्र.१ खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उतारे लिहा.

- (अ) प्राचीन भारतीय इतिहासाच्या अभ्यासासाठी आवश्यक असलेल्या प्राथमिक संदर्भ साधनाचे महत्व स्पष्ट करा. [10]
 (ब) प्राचीन भारताच्या अभ्यासासाठी आवश्यक असलेल्या वाङ्मयीन साधनांची चर्चा करा. [10]
 (क) प्राचीन भारताच्या अभ्यासासाठी आवश्यक असलेल्या परकीय प्रवाशांची प्रवासवर्णने स्पष्ट करा. [10]

प्र. २. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा

- (अ) सिंधु संस्कृतीतील सामाजिक व राजकीय परिस्थितीचे वर्णन करा. [10]
 (ब) कांस्य युगीन संस्कृतीतील राजकीय व सामाजिक परिस्थितीचे वर्णन करा. [10]
 (क) हडप्पा संस्कृतीचे वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [10]

प्र. ३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (अ) आर्य संस्कृती म्हणजे काय ते सांगून वैदिक वाङ्मयावर प्रकाश टाका. [10]
 (ब) पूर्व वैदिक काळातील राजकीय व सामाजिक परिस्थितीचा आढावा घ्या. [10]
 (क) उत्तर वैदिक काळातील राजकीय व आर्थिक परिस्थिती स्पष्ट करा. [10]

प्र.४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा.

- (अ) १६ महाजन पदांचा थोडक्यात आढावा घ्या [10]
 (ब) वर्धमान महावीरांच्या शिकवणुकीचा थोडक्यात आढावा घ्या. [10]
 (क) अलेक्झांडरच्या आक्रमणाचे थोडक्यात वर्णन करा. [10]

प्र.५. खालीलपैकी कोणत्याही दोहोंवर टिपा लिहा.

- (अ) बौद्ध वाङ्मय [10]
 (ब) सिंधु संस्कृतीतील आर्थिक जीवन [10]
 (क) वैदिक कालखंडातील धार्मिक जीवन [10]
 (ड) पर्शियन आक्रमण [10]

XXXXXXXXXXXXXXXX

[TIME : 3 HOURS]

A62010OHIS- III

[MARKS: 100]

N.B.

- 1) All questions are **compulsory**
- 2) All questions **carry** equal marks.
- 3) **Figures** to the **Right** side indicate marks.

Q.1 Write answers to any two of the following questions

- (a) Explain the importance of a primary reference tool necessary for the study of ancient Indian history. [10]
- (b) Discuss the literary tools necessary for the study of ancient India. [10]
- (c) Explain the travelogues of foreign travelers essential to the study of ancient India. [10]

Q. 2. Write answers to any two of the following questions

- (a) Describe the social and political conditions of the Indus Civilization. [10]
- (b) Describe the political and social conditions in the Bronze Age civilization. [10]
- (c) Explain the characteristics of Harappan culture. [10]

Q. 3. Write answers to any two of the following questions.

- (a) Elucidate on Vedic literature by explaining what is Arya culture. [10]
- (b) Review the political and social conditions of the pre-Vedic period. [10]
- (c) Explain the political and economic conditions of post-Vedic period. [10]

Q.4. Write answers to any two of the following questions.

- (a) Briefly review the 16 Mahajan Padas [10]
- (b) Briefly review the teachings of Vardhaman Mahavira. [10]
- (c) Briefly describe Alexander's invasion. [10]

Q.5. Write notes on any two of the following.

- (a) Buddhist literature [10]
- (b) Economic Life in Indus Civilization [10]
- (c) Religious life in the Vedic period [10]
- (d) Persian invasion [10]

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX